



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 540/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného DOBIAŠOVÁ | law firm s.r.o., Šoltésovej 2679/18, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B3-3T/13/2016 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B3-3T/13/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B3-3T/13/2016 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **682,25 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B3-3T/13/2016. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 20. februára 2008 podal sťažovateľ trestné oznámenie na [REDAKOVANÉ], ktorý ho podľa výpovede sťažovateľa mal „*obrať o byt*“. Dňa 24. februára 2009 sa začalo trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku vo veci dovedty nezisteného páchatel'a pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona vo viacčinnom súbehu so zločinom podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. a) Trestného zákona. Dňa 12. októbra 2011 bolo [REDAKOVANÉ] vznesené obvinenie. Prokurátor podal na obvineného obžalobu 25. januára 2016 pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona vo viacčinnom súbehu so zločinom podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. a) Trestného zákona spolupáchatel'stvom podľa § 20 Trestného zákona. V trestnom konaní vedenom na mestskom súde nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 540/2024-21 z 22. októbra 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zrekapituloval doterajší priebeh trestného konania, pričom osobitne poukázal na to, že z dosiaľ nariadených 25 pojednávaní sa uskutočnilo len osem, pričom väčšina odročení pojednávaní bola z dôvodov na strane súdu alebo obžalovaného. Sťažovateľ ako poškodený využil všetky právne prostriedky, aby zabezpečil riadne a včasné konanie orgánov činných v trestnom konaní a súdu. Od vznesenia obvinenia proti obžalovanému uplynulo už 13 rokov a od podania trestného oznámenia 16 rokov.

5. Sťažovateľ nepovažuje napadnuté konanie za právne ani skutkovo zložité. Konajúci súd do dnešného dňa nevypočul všetkých svedkov, ktorých navrhol sťažovateľ, nedával vypracovať žiadne znalecké posudky ani nešlo o žiadnu hospodársku trestnú činnosť. V konaní nie je obsiahnutý medzinárodný prvok ani výklad relevantných ustanovení trestných činov nie je sporný. Napadnuté konanie nevykazuje znaky procesnej zložitosti. Z dôvodu trvania trestného konania nemôže byť ukončené ani civilné konanie o určenie vlastníckeho práva k bytu, ktoré bolo prerušené do právoplatného rozhodnutia v danom trestnom konaní.

6. Zbytočné prieťahy boli spôsobené nečinnosťou a neefektívnym postupom konajúceho súdu, čo sa prejavilo nielen pri uskutočňovaní hlavných pojednávaní, ale aj pri vykonávaní dôkazných prostriedkov a zisťovaní skutkového stavu. Konajúci súd opakovane nevykonával dôkazy navrhnuté sťažovateľom bez náležitého odôvodnenia, a tým sa dostatočne nevysporiadal s dôkaznou situáciou. Právo sťažovateľa ako poškodeného na navrhovanie dôkazov sa javí v tomto trestnom konaní iba ako bezvýznamná formalita.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

7. Podpredseda mestského súdu vo svojom vyjadrení zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania. Nadväzujúc na to, uviedol, že v predmetnej trestnej veci sa konalo priebežne, termíny hlavných pojednávaní boli určované podľa množstva vecí v oddelení. Podpredseda mestského súdu ponecháva konečné rozhodnutie na zváženie ústavného súdu a v prípade konštatovania porušenia práva žiada, aby ústavný súd zvážil primeranosť a dôvodnosť požadovaného finančného zadost'učinenia, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že v prejednávanej veci nastali prierahy z objektívnych dôvodov.

8. Vzhľadom na obsah vyjadrenia podpredsedu mestského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k predmetnému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti mestského súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

12. Uvedená trestná vec patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a nemožno ju považovať za právne zložitú. Zo súhrnu procesných úkonov mestského súdu ani z vyjadrenia jeho podpredsedu nevyplýva žiadna objektívna okolnosť, ktorá by indikovala skutkovú zložitost' napadnutého konania.

13. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ, resp. jeho procesná pasivita mali čiastočne vplyv na dĺžku konania, keďže pojednávanie naplánované na 11. jún 2024 bolo odročené z dôvodu nepredloženia adries svedkov navrhnutých sťažovateľom. Sťažovateľ bol pritom na doplnenie daných adries vyzvaný už 5. decembra 2023 a predložil ich až 19. júna 2024.

14. V súvislosti s posudzovaním postupu mestského súdu v napadnutom konaní ústavný súd už na úvod konštatuje, že samotnú skutočnosť, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani

po takmer 9 rokoch od podania obžaloby, nemožno z ústavnoprávneho hľadiska ospravedlniť. Ústavný súd po preskúmaní procesného postupu mestského súdu uvádza, že postup mestského súdu bol vo výraznej miere poznačený jeho nečinnosťou, ako aj jeho neefektívnou činnosťou.

15. Prokurátor okresnej prokuratúry podal okresnému súdu obžalobu 25. januára 2016. Obdobie od podania trestného oznámenia, resp. od vznesenia obvinenia do podania obžaloby je mimo zodpovednosti mestského súdu ako orgánu verejnej moci, ktorý sťažovateľ označil za porušovateľa svojich práv. Za dĺžku a priebeh prípravného konania zodpovedajú príslušné orgány činné v trestnom konaní a dozorujúci prokurátor, keďže súd dĺžku a priebeh prípravného konania nevie ovplyvniť.

16. Z celkovo 25 naplánovaných pojednávani sa dosiaľ uskutočnilo 8 pojednávani. Z odročených pojednávani bolo celkovo 5 odročených kvôli existujúcej prekážke na strane súdu (29. 9. 2016, 30. 6. 2017, 18. 1. 2018, 19. 4. 2018 a 3. 12. 2020). Ostatné pojednávania boli odročené z dôvodov na strane obžalovaného alebo na strane svedkov, resp. nahlásenia mimoriadnej udalosti.

17. Výrazné obdobie súvislej nečinnosti mestského súdu zaznamenal ústavný súd od 16. septembra 2021, keď sa uskutočnilo pojednávanie, až do 27. decembra 2022, keď mestský súd nariadil termín hlavného pojednávania na 9. február 2023 (toto sa napokon neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti obžalovaného, pozn.). Podpredseda mestského súdu vo svojom vyjadrení ospravedlňoval nečinnosť mestského súdu v danom období prebiehajúcou reorganizáciou súdov. Ústavný súd uznáva, že dĺžka konania bola čiastočne ovplyvnená implementáciou tzv. súdnej mapy a s tým súvisiacou reorganizáciou súdnej sústavy. Táto okolnosť však nie je objektívne spôsobilá v plnom rozsahu ospravedlniť také dlhé obdobie súvislej nečinnosti konajúceho súdu, ktoré malo za následok vznik zbytočných prietahov.

18. V roku 2023 sa uskutočnilo len jedno pojednávanie 5. decembra 2023, ktorému predchádzala opakovaná ročná nečinnosť zo strany mestského súdu. V roku 2024 mestský súd naplánoval pojednávanie na 11. jún 2024, toto však bolo zrušené, keďže sťažovateľ včas nepredložil súdu adresy ním navrhnutých svedkov. Najbližší termín ďalšieho hlavného pojednávania je určený na 26. november 2024.

19. S ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nečinnosťou mestského súdu ústavný súd dospel k záveru, že prietahy v napadnutom konaní boli v rozhodujúcej miere spôsobené práve postupom mestského súdu, ktorý nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia veci. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že konanie ešte stále nie je právoplatne skončené, ústavný súd zároveň prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). V tejto veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia, pričom v jej okolnostiach považuje ústavný súd za primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur, ktoré je mestský súd povinný zaplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhovet.

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd podľa § 73 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uložil mestskému súdu povinnosť nahradiť s'ťažovateľovi trovy konania, ktorých výšku s'ťažovateľ vyčíslil sumou 682,25 eur. Ústavný súd preskúmal vyúčtovanie trov podľa advokátskej tarify. Aktuálna výška tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby pri zastupovaní pred ústavným súdom je 1/4 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), čo predstavuje za jeden úkon právnej služby 343,25 eur (bez režijného paušálu a bez dane z pridanej hodnoty). Tarifná odmena za dva úkony právnej služby a režijný paušál vrátane dane z pridanej hodnoty je 856,75 eur. S'ťažovateľom uplatnený nárok na náhradu trov neprekračuje tarifnú odmenu, preto mu ústavný súd viazaný návrhom priznal trovy v uplatnenej výške 682,25 eur, ktorú je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu